

Kriget mot piraterna

Det senaste året har Sverige drabbats av en rad rättsskandaler där industriella intressen tillåtit underminera rättssäkerheten. En handfull privatpersoner vars brott delas av minst en miljon svenskar har fällts i svensk tingsrätt utan bevisning och dubbelspel från politiker med otydlig agenda hotar var och ens rätt till privatliv på Internet. I vilken riktning svensk rättvisa och rättssäkerhet nu styr sin resa beror i hög grad på det globala kriget mot terrorismen. Piratkriget är en utmärkt utgångspunkt för att åskådliggöra terrorlagstiftningens antidemokratiska och antifrihetliga natur.

Det finns två perspektiv som är värda att applicera på upphovsrätt och Piratkriget som lyfter frågan från Direct Connect och The Pirate Bay till de höjder där man finner frågor om demokrati, mänskliga rättigheter och frihet. Det första perspektivet är kriget mot terrorismen och hur det inskränker människors möjligheter att kommunicera. Det andra är upphovsrättsindustrins lobbyverksamhet som med sin ekonomiska kraft underminerar trovärdigheten hos rättsväsendet.

Det skall sägas att piratkopiering är en liten och trivial fråga jämfört med frågor

om terrorism och demokrati. I dessa frågor närvaro är det inte utan att det känns meningslöst eller fånigt att tala om huruvida jag skall ha rätt att roffa åt mig musik och film utan skaparnas tillåtelse, men detta är inte poängen. Snarare är poängen att piratkopiering representerar grundläggande demokratiska rättigheter till informationsutbyte och med utgångspunkt i piratkopiering kan man se hur de försök som görs att bekämpa den har förödande konsekvenser för demokratin.

Rätt till kommunikation • Det finns ett samband mellan terrorlagarnas frammarsch och upphovsrättsindustrins allt hårdare tag. Sambandet heter rätt till kommunikation. Terrorlagarnas essens ligger i övervakning av kommunikationsmotorvägarna. Det påstås vara i Internets anarkiska infrastruktur som terrorismen växer och gror. Således är det naturligt att det är genom övervakning av kommunikation som man tar fast terroristerna. Problemet är uppenbart. Demokratin vilar på kommunikation fri från övervakning, din och min rätt att byta information utan statlig inblandning. Ändå, bland annat på grund av rädsla, accepterar befolkning efter befolkning i land efter land att låta sig övervakas av polismakten. Det är inte så konstigt, vi blir försäkrade om att politikernas intentioner är goda, lagarna riktar sig inte mot dig och mig, den som inte har något att dölja har inte heller något att frukta! Men vad händer om vi får en elakartad regim och all dagliga ting plötsligt

behöver döljas? Opposition undertrycks, medier tas över. Imorgon kan det finnas all anledning att ha möjlighet att kommunicera hemligt, att driva opposition i skuggorna, att medborgare slår barrikader kring en demokrati som hotas från toppen.

Ett konkret exempel är det datalagringsdirektiv Thomas Bodström drev igenom i EU tidigare i år. Förslaget lades först fram efter terrorbombningarna i Madrid 2004 men det lades på is efter att ha mött hård kritik från bland annat människorättsorganisationer. Efter bombningarna i London 2005 tog det dock ny fart och i mars 2006 röstades det igenom i EU-parlamentet. Direktivet innebär att telefoni- och Internetleverantörer skall lagra all information om abonnenternas kommunikationsvanor – vem som ringer, sms:ar eller mejlar vem, samt vem som surfar var, inklusive parternas namn, adress och tidpunkt för kommunikationen. Informationen skall göras tillgänglig polisen i brottsmål som fyller vissa kriterier som bestäms individuellt av medlemsländerna. Det är dessa kriterier som utgör barriären mellan demokrati och ett totalitärt övervaknings-samhälle. Det intressanta med detta exempel är att det belyser problemet från två håll. Den ena och mest uppenbara risken är naturligtvis att kriterierna förändras och ribban sänks eller, i den orwellianska extremen, helt tas bort. Den andra betydligt mer lömska varianten visade sig när upphovsrättslobbyn fick nys om direktivet som i sin natur är alla piratjägares våta dröm.

Varianten utgår från principen att om inte berget kan komma till Mohammed, så får Mohammed komma till berget. Att påverka kriterierna, att sänka ribban för de brott som ger tillgång till den lagrade datan, är inte tänkbart. Det skulle underminera politikernas trovärdighet, de som lovat att direktivet är till för grov brottslighet och terrorism. Istället är taktiken att höja statusen på upphovsrättsbrott så att de rent teoretiskt kan ge så höga straff att kriterierna uppfylls. Med andra ord, höj det högsta tänkbara straffet för upphovsrättsbrott till fyra års fängelse från dagens två och i en klubbning sitter upphovsrättsindustrin med namn och adress till en miljon väldigt grovt kriminella tillika väldigt vanliga svenskar.

När terrorlagarna nu sänkt ribban med 100 meter, är det då otänkbart att den tunga mediaindustrin lyckas trycka ned den ett par meter till?

Hur får det gå till? • Den 31 maj 2006 stormade polisen Internetleverantören och webbhotellet PRQ:s lokaler i Stockholm. I lokalen stod enligt Svenska Dagbladet runt 200 servrar (uppgifterna varierar mellan 100 och 200 stycken) vars ägare var allt från uppenbart oskyldiga privatpersoner och företag till de mer kontroversiella organisationerna Piratbyrån och Kavkaz Center. Varken Piratbyrån eller Kavkaz Center var dock misstänkta för brott och var officiellt aldrig mål för tillslaget. Målet var The Pirate Bays servrar som skulle beslagtas så att polisens tekniker

skulle kunna säkra bevisning från dem. I samband med tillslaget utfördes också husrannsakingar hos PRQ:s ägare, The Pirate Bays juridiska ombud samt ytterligare en person med anknytning till The Pirate Bay. Alla tre togs in till förhör hos polisen, misstänkta för medhjälp till upphovsrättsbrott.

Kort tid efter razzian fick SVT:s Rapport uppgifter om att tillslaget var en direkt följd av att den amerikanska filmindustrins paraplyorganisation MPAA kontaktade Vita Huset angående den ekonomiska skadan The Pirate Bays åsamkade Hollywood. Vita Huset kontaktade då svenska regeringen varpå dåvarande justitieminister Thomas Bodström kontaktade kammaråklagare Håkan Roswall som är den som direkt beordrade tillslaget. Övergripande är det skrämmande eftersom en ekonomiskt driven lobbyorganisationen i USA verkar ha avgörande inflytande över den svenska polisens agerande. Mer specifikt är det skrämmande eftersom trycket från ekonomiska intressen får svenska ministrar att bryta mot grundlagen – det är ett brott mot svensk grundlag att utöva ministerstyre, det vill säga för ministrar att lägga sig i myndigheters dagliga arbete.

Turerna kring Håkan Roswalls agenda har varit många och kritiken mot tillslaget massiv. De flesta av de 200 serverna som beslagtogs, med sammanlagt värde på flera miljoner kronor, ägdes av privatpersoner, företag eller organisationer. Somliga servrar återlämnades strax, men bland de servrar Håkan Roswall ansett

vara särskilt intressanta återfinns bland annat Piratbyråns. Det är anmärkningsvärt eftersom tillslaget skedde under ett valår och Piratbyrån som opinionsbildare hade, i och med den senaste tidens ökade uppmärksamhet kring frågor om upphovsrätt och fildelning, en roll att spela i valrörelsen. Varför ville Håkan Roswall så hemskt gärna hålla Piratbyrån borta från Internet?

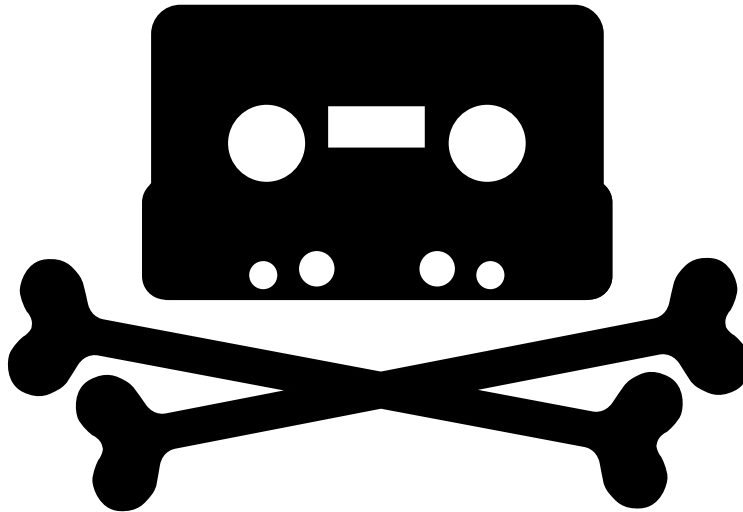
Även den tjetjenska nyhetssajten Kavkaz Center drabbades av tillslaget. Sajten är starkt kritisk mot den ryska regimens agerande i Tjetjenien. Just Håkan Roswall beordrade ett tillslag mot Kavkaz Center redan i maj 2006, något pressen uppmärksammade då. Tydligt var det Rysslands ambassadör som den gången utövade påtryckningar på Roswall. Att samme åklagare under stort hemlighetsmakeri, påhejad av utländska intressen, sänker samma nyhetssajt två gånger på ett par månader känns för osannolikt för att vara ett sammanträffande, något frilansjournalisten Oscar Swartz uppmärksammade på sin blogg Texplorer. Det första tillslaget slutade dels med att Håkan Roswall fick betala 1250 euro i skadestånd, dels grundlagsskyddades Kavkaz Centers server. Detta var något Roswall inte verkar ha varit helt nöjd med då han snart agerade igen, men genom grundlagsskyddet var den tjetjenske nyhetssajten nu svårare att rubba. Roswall knäckte nöten genom att kombinera tillslaget mot The Pirate Bay med en till synes oförklarlig utrensning av samtliga av PRQ:s kunders servrar (ett

hundratal, minst), vilket ju inkluderade Kavkaz Center. Hur kommer det sig att Roswall var så väldigt angelägen? Är det för att Roswalls självkänsla fick sig en känga efter första tillslaget, som följdes av anklagelser om tjänstefel samt böter? Eller ligger förklaringen hos påtryckningarna från den ryske ambassadören? SVT:s avslöjande om att tillslagens rötter finns i Hollywood och Vita Huset verkar dessvärre inte vara fullständig.

Rättsliga problem för upphovsrättsindustrin • Än så länge är upphovsrättsindustrins konkreta inverkan på den svenska piratkopieringen minimal. Även

om industrins intresseorganisationer har påverkat framgångsrikt när den nya upphovsrättslagen trädde i kraft i juli 2005 utblir de rättsliga framgångarna. Stiftandet av lagar riktade mot kommunikation är ingen enkel historia, vilket dagens rättsliga läge vittnar om. Sedan oktober 2005 har ett fåtal fildelare dömts i svensk tingsrätt och det är Svenska Antipiratbyrån som har stått för den bevisning som i samtliga fall godtagits. Bevisningen består dels av en skärmdump, det vill säga en bild som visar hur de anklagade fildelarna gjorde filen tillgänglig för nedladdning, samt inspelad trafik. Felaktigheten i bevisningen är uppenbar för de flesta med någotsånär

datavana men tydligen inte för svenska tingsrätter. Som tur är överklagades ett mål till hovrätten som drog den självklara slutsatsen.

”För att x skall kunna ådömas ansvar för den gärning som åklagaren har lagt honom till last krävs dels att det är styrkt att det IP-nummer som framgår av utredningen har tilldelats datorutrustning som tillhör eller disponeras av x, dels att det kan uteslutas att någon annan använt sig av denna utrustning vid den angivna tidpunkten.”

Utifrån Sveriges domstolars agerande kan man dra en del slutsatser kring läget för svenska pirater. För det första har det slagits fast att straffet för att dela ut en film är dagsböter. Det innebär att brottet inte är tillräckligt allvarligt för att en Internetleverantör skall kunna bryta sekretesskyddet kring de personuppgifter polisen behöver för att knyta samman ett IP-nummer med ett namn. Med andra ord kan polisen inom lagens ramar inte få reda på vem som använder Direct Connect eller The Pirate Bay för att dela film. Som om inte det vore nog innebär det låga straffet att brottet inte anses så allvarligt att det rättfärdigar husrannsakan och det hovrätten i sin dom ovan säger är att man måste säkra bevisning genom att beslagta den misstänktes utrustning – hur skall man annars kunna veta var filen finns? Slutsatsen är att i Sverige har polismakten

dels ingen möjlighet att koppla samman förbrytelsen på Internet med en verklig person, dels ingen möjlighet att säkra godtagbar bevisning.

Det verkar inte vara möjligt att attackera svensk piratverksamhet utan att bryta mot lagen. Det verkar även som att de personer och organisationer som verkar kraftigast för att förhindra piratkopiering agerar utifrån gömda agendor, tydligaste exemplet är åklagare Håkan Roswall. Dessa aktörers agerande är i samtliga fall direkt främmande för vad som kan anses vara god moral i allmänhet och rättsmoral i synnerhet. I Piratkriget ger demokratiska och rättsliga värden vika när mäktiga ekonomiska intressen får vittring på vanliga, piratkopierande medborgare. ●

Källor

Piratbyrån, *Copy Me – Samlade texter från*

Piratbyrån

Rho-Nin 2005

www.svt.se

www.svd.se

eur-lex.europa.eu

www.wikipedia.org

Oscar Swartz, *Texplorer*

swartz.typepad.com/texplorer/

Oscar Swartz fulla utredning kring Håkan

Roswall och Kavkaz Center, se swartz.typepad.com/texplorer/2006/06/bloggscoop_rosw.html

Rasmus Fleischer, *Copyriot*

copyriot.blogspot.com

text Jonatan Forsberg

ingen copyright, ingen licens

illustration Sara Forsberg